

Amatörfotografernas
värld

Amatörfotografernas värld

FATABUREN 2009

Amatörfotografernas värld

NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS ÅRSBOK 2009

Red. Annette Rosengren och Christina Westergren

FATABUREN Nordiska museets och Skansens årsbok, är en skatt av kulturhistoriska artiklar som publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken Fataburen en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har idag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvideras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

Fataburen 2009
Nordiska museets förlag
Box 27820
115 93 Stockholm
www.nordiskamuseet.se

© Nordiska museet och respektive författare
Omslag och grafisk form Lena Eklund
Omslagsfoto Svante Warming

Tryckt hos NRS Tryckeri, Huskvarna 2009
ISSN 0348 971 X
ISBN 978 91 7108 533 7

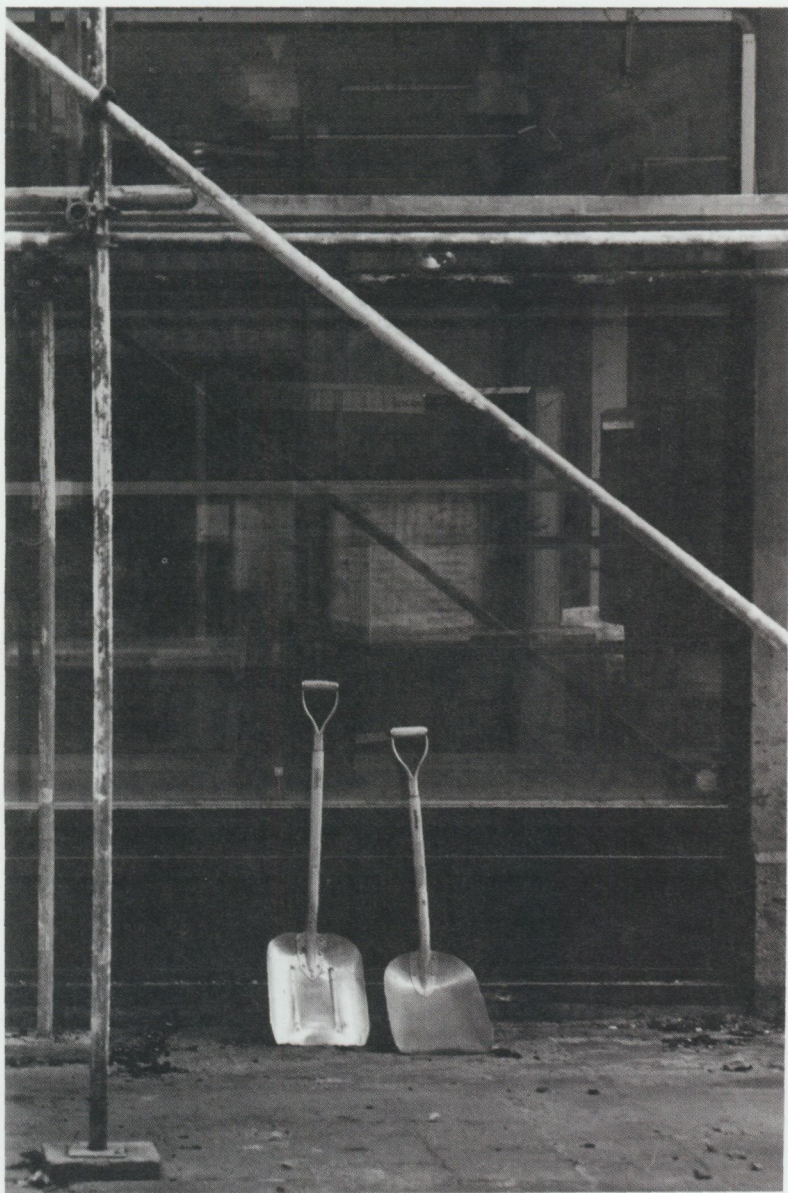
Gösta Nordsvan

ANNETTE ROSENGREN

Gösta Nordsvan har varit en solitär. Han har egentligen aldrig varit aktiv i en fotoklubb men fotografen har varit en sfär där han under perioder av livet omsatt tankar kring estetik och filosofi. Under 1950-talets täta kontakt med årtiondets nya, unga, uppmärksammade fotografi lärde han sig att söka motiven långt utanför amatörfotografins klassiska motivkrets familjesfären. Hans gatufotografi från den tiden visar att han hade en fin iakttagelseförmåga och att han kunde »fånga det avgörande ögonblicket» på ett sätt som för tankarna till den inflytelserike Henri Cartier-Bresson.

Gösta Nordsvan var i trettioårsåldern starkt påverkad av tidens offentliga fotografiska samtal och tongivande fotografi, men han lämnade snart dess omedelbara närhet. Av och till har han sedan gått på utställningar och läst och köpt fototidskrifter såväl som tyngre litterära och filosofiska skrifter. Under åren har han sökt både fotografins väsen och estetik och livets mening. Mer än att fotografera nytt har han gått tillbaka till sina bilder från 1950- och 60-talen.

Han föddes 1928 och växte upp utanför Piteå i en kristen

Nr 2 i serien Arte-
fakter. Foto Gösta
Nordsvan, Nordiska
museet.

stuveriarbetarmiljö, fick en enkel lådkamera som fjortonåring och tyckte om att »knäppa«, gärna »smygknäppa«, och var imponerad av en mosters omfattande fotograferande och mer avancerade kameror. Han blev också jazzintresserad, och längre fram när han tjänade egna pengar som metallsvarvare, kunde han ha svårt att välja om han skulle lägga pengarna på jazzskivor eller fotografi.

Gösta Nordsvan ville bort från uppväxtmiljön. Han ville gärna att det skulle »hända saker«, och tänkte att fotografer är några som är med där det händer. Än så länge var nyhetsbilder den enda mer offentliga fotografi han mötte.

Han kom så småningom till Stockholm, och efter att ha fått ut slutlönen i samband med ett arbetsbyte köpte han en enklare spegelreflexkamera och sökte sig till Fotografiska föreningen. Då hade han lärt sig lite om framkallning och kopiering, och började använda föreningens labb med hjälp av en kamrat. Men han vågade aldrig närma sig juniorsektionen, som i hans ögon dominerades av säkra storstadspojkar med föräldrar som ekonomiskt stöttade deras hobby.

Gösta var van att läsa och anammade Ulf Hård af Segerstads bok *Bildkomposition* som kom 1952 och som delvis gjorde upp med dogmerna inom Fotografiska föreningen om komposition, gråskala, moln på himlen och klassiska motiv. I boken mötte han en yngre generations fotografi genom bilder av Sten Didrik Bellander, Christer Christian (Strömholm) och Hans Hammarskiöld, vars bilder redan var prisade. På biblioteket vid Medborgarplatsen lånade han äldre årgångar av tidskriften Foto och läste om amerikanska fotografer som Eugen Smith.

Efter några år i föreningen drog han sig sakta ur, köpte sin första egna förstoringsapparat och använde badrummet som

fotolabb. Han var tjugosju år, bodde i en etta med kök i den nybyggda förorten Gubbängen, sprang runt på stan och fotograferade och framkallade sina bilder till jazzmusik från en nyförvärvad skivväxlare. Kanske drömde han då om att bli fotograf. Han var starkt inspirerad av Tore Johnsons *Paris hemliga tecken* (1952) och senare Hans Hammarskiölds *Objektivt sett* (1955), som han säger också svor mot föreningens dogmer. Dessa två fotografer var jämnåriga med honom, men deras liv var mycket olika.

När Kursverksamheten vid Stockholms högskola annonserade om kvällskurser i fotografi med en lärare som hette Christer Strömholm anmälde han sig. Kvällskurserna utvecklades några år senare till en fotoskola som fick stor betydelse för generationer svenska fotografer, men det var efter Gösta Nordsvans tid.

Eleverna i kvällskurserna fick fotografiska uppgifter att genomföra och sedan diskuterade de sina bilder. Där förstod Gösta Nordsvan att han var begåvad. Som föreläsare kom Berndt Klyvare, Carlo Derkert, Peter Weiss och andra. Gösta tog intryck. När Strömholm och några av eleverna bildade föreningen »Arbetsgruppen Subjektiv fotografi« – med namnet inspirerat av den inflytelserike tyske fotografen Otto Steinert – var han en av medlemmarna, och tillsammans arrangerade de en utställning i en källarlokal vid Sveavägen 1959. Detta är den enda utställning som Gösta Nordsvan har deltagit i. Tävlatt har han aldrig gjort.

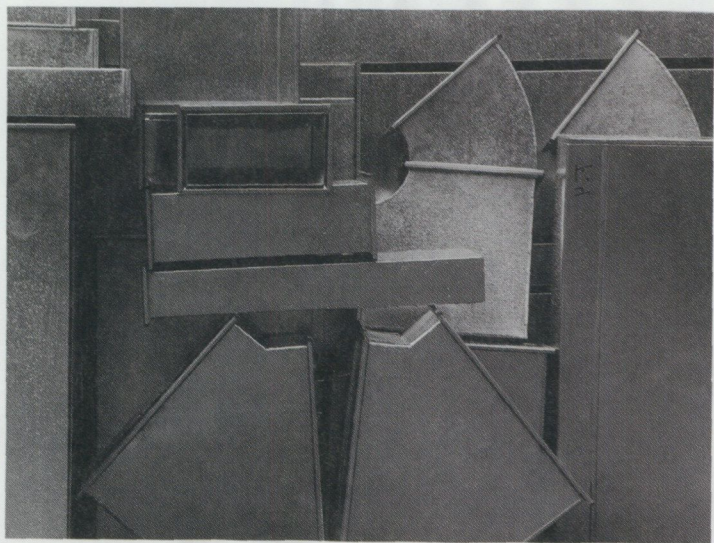
Han drog sig sedan bort från gruppen och ville hitta sitt eget. Det gjorde han genom sin blivande sväger och svägerska, jordbrukarpar i Ålands skärgård. Där fotograferade han arbete och vardag, med bland annat en stilla och vacker bild av svägerskan och hennes nyfödda barn. I Stockholm dokumenterade

han arbetskamraterna och arbetsplatsen – han har hela tiden varit metallarbetare på verkstäder. Sedan följde en lång period dominerad av familjeliv, fackligt arbete, sommarstugebygge, och olika Komvuxkurser. När han fotograferade var det familjen, »jag knäppte kort«, som han säger.

När familjen flyttade till radhus i slutet av 70-talet tog han upp fotografien igen. I källaren byggde han sig ett litet fotolabb och köpte förstöringsapparat och en Linhoff-kamera 6 x 9. Hobbyn bekostade han nu genom en smärre månadsersättning för en hörselskada. Han gick tillbaka till sina äldre negativ och kopierade dem igen och igen. Av en samling stilleben gjorde han så småningom en serie under titeln »Artefakter«. En annan serie gav han titeln »Livet«. Han ville också använda ord, och som inledning till sina serier har han citerat bland annat Lars Gyllensten, Eyvind Johnson och fotohistorikern Lena Johansson. Med detta sysselsatte han sig under flera år och hade som samtalspartner bland annat Lars Gyllenstens texter och dennes uttolkare.

Han har mest varit ensam i sina funderingar och sitt praktiska arbete men har besökt utställningar och föreläsningar, köpt fotoböcker och tidskrifter. Innan Fotografiska Museets vänförening gick upp i Moderna Museets var han medlem.

Gösta Nordsvan intervjuades våren 2003 med anledning av att han skänkte en uppsättning av serierna »Artefakter« och »Livet« till Nordiska museet.

Nr 11 i serien Artefakter och
nr 1 i serien Livet. Foto Gösta
Nordsvan, Nordiska museet.

Nr 9 och nr 44 i serien Livet. Foto Gösta Nordsvan, Nordiska museet.